

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 6/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 2 a 3, čl. 42 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 9 ods. 1, čl. 10 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sžz 2/2011 a jeho rozsudkom z 27. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2011 doručená sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“),

ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 2 a 3, čl. 42 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 9 ods. 1, čl. 10 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sžz 2/2011 a jeho rozsudkom z 27. októbra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z priloženej kópie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 1. októbra 2011 podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) adresovaným najvyššiemu súdu domáhal ochrany pred nezákonným zásahom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo“) do jeho práv, ktorý mal podľa neho spočívať v aplikácii „*protiústavných*“ ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „poriadok výkonu trestu“); najvyšší súd o žalobe sťažovateľa rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že jeho žalobu zamietol.

Sťažovateľ v žalobe konkrétne namietal «... aplikáciu ustanovenia § 5 ods. 2 vyhlášky, v dôsledku čoho sa musí pravidelne holiť a strihať pod hrozbou disciplinárnych sankcií, čím má dochádzať k porušovaniu práva na ochranu osobnosti podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka, práva zaručujúceho rovnaké zaobchádzanie s odsúdeným podľa ustanovenia § 3 ods. 25 zákona č. 475/2005 Z. z., resp. princípu podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR, práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života ako aj ďalších práv špecifikovaných v petite. Ďalej namietal nezákonnosť zásahu do jeho práv aplikáciou ustanovenia § 44 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorého vysokoškolské vzdelanie možno povoliť iba odsúdenému, ktorý vykonáva trest v diferenciálnej skupine „A“, okrem ústavu s maximálnym stupňom stráženia, čím je vytvorená prekážka k právu na prístup k vysokoškolskému vzdelaniu a tiež aplikáciou ustanovenia § 75 ods. 1, 2, 3 vyhlášky, ktoré

upravuje výkon trestu žien s prihliadnutím na ich fyziologické a psychické osobitosti, čím dochádza k odlišnému zaobchádzaniu s mužmi a ženami pri výkone trestu odňatia slobody, čo považuje za nezákonný zásah do práva na ochranu osobnosti a ďalších práv (citované z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pozn.).».

Sťažovateľ sa svojou žalobou domáhal, aby najvyšší súd zakázal ministerstvu pokračovať v porušovaní práva na ochranu osobnosti a ďalších práv vymenovaných v navrhovanom petite a prikázal mu obnoviť stav pred zásahom. Zároveň tiež navrhol, aby najvyšší súd prerušil konanie a postúpil jeho vec ústavnému súdu na zaujatie stanoviska o súlade ním označených ustanovení poriadku výkonu väzby s ústavou a dohovorom. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom návrh sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ v nadväznosti na to podal ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

«V nadväznosti na obsah skutkového a právneho stavu vyplývajúceho z príloh a originál. admin. súdneho spisu porušovateľa č. 8 Sžz 2/2011, na ktorých obsah sprostredkovanie odkazujeme (bez duplicitného prepisu a zvýšenej prácnosti rukopisu) si dovoľím ako laik prejsť priamo k meritórnym námietkam.

Sťažovateľ zastáva názor, že napadnutým rozsudkom porušovateľa boli porušené sťažovateľom v petite namietané základné ľudské práva najmä tým, že porušovateľ svojvoľne procesne zamietol žalobu contra legem, bez rozhodnutia in meritum, teda odňal sťažovateľovi možnosť riadne konať pred všeobecným správny súdom a zákonným senátom (sudcom), pričom porušovateľ absolútne formalisticky a svojvoľne aplikoval a interpretoval prísl. reštriktívny pojem „zásah“, čím negoval zmysel a účel ustanovenia § 250v ods. 1 OSP a tým vylúčil svoju právomoc v príkrom rozpore o. i. aj s ust. § 2 ods. 3 zák. o súdoch č. 757/04 Z. z. podľa názoru sťažovateľa treba pojem „zásah“ vykladať maximálne extenzívne, aby bolo možné podľa ut. § 250v ods. 1 OSP subsumovať každé protiprávne konanie ako postup (proces) autoritatívnych subjektov (orgány verejnej správy), ako aj iné formy zásahov, okrem jedinej výnimky a to formy rozhodnutia, ako individuálnych správnych aktov, ktorých negatívne účinky priamo či nepriamo dopadajú na subjektívne práva dotknutých osôb (žalobcov) majúcich týmto aktívnu procesnú vecnú

legitimáciu, pričom pochopiteľne, že žaloba (návrh) podľa § 250v ods. 1 a nasl. OSP je procesne prípustná a legitímna za splnenia všetkých ostatných procesných podmienok vyplývajúcich z ust. § 250v ods. 1, 2, 3, 4, 6 OSP, ktoré boli v danej veci splnené, ibaže porušovateľom protiprávne neakceptované s negatívnym materiálnym dopadom (porušovaním) do namietaných práv v petite tejto sťažnosti.

Porušenie práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 prvá veta ústavy tak samostatne, ako aj v organickom spojení s porušením práva na súdnu ochranu, prístup k nej a práva na spravodlivé súdne konanie vidí sťažovateľ v tom, že porušovateľ nerešpektoval novšiu judikatúru ÚS SR a ESLP k aplikácii § 109 od. 1 písm. b) OSP a nepostupoval v zmysle uvedeného ustanovenia, čím sťažovateľovi odňal možnosť riadne konať pred ÚS SR ako vedľajšiemu účastníkovi konania pri postupe podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP, teda znemožnil mu postaviť sa pred zákonných sudcov (plénum ÚS SR) výsostne oprávnených rozhodovať o (ne)súlade právnych noriem namietaných v napadnutom konaní pred porušovateľom, čím negatívne zasiahol do týchto subjektívnych práv sťažovateľa a neprípustným spôsobom obmedzil sťažovateľovo právo na prístup k ÚS SR, resp. k súdnej ochrane ku ktorej existuje iba nepriamy prístup podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP. Na margo toho je treba podotknúť, že všeobecný súd nemá legitímnu právomoc na riešenie protiústavnosti právnej normy ani v rámci predbežnej otázky lebo v opačnom prípade by nelegálnym spôsobom zasahoval do výsostných kompetencií ÚS SR, preto prichádza do úvahy vždy iba postup podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP pri objektívnych pochybnostiach o (ne)súlade právnej normy, čo v danom prípade porušovateľ ani len presvedčivo nevyargumentoval, ale stroho konštatuje ústavnosť namietaných právnych noriem mimo svojich kompetencií (právomocí), teda contra legem.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby po jej prijatí na ďalšie konanie ústavný súd o nej rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sžz 2/2011 a jeho rozsudkom z 27. októbra 2011 boli porušené ním označené základné práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru a dodatkového protokolu, pričom zároveň tiež žiada, aby ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie a uhradil mu trovy

konania pred ústavným súdom. Súčasťou sťažnosti je žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ sa predovšetkým domáha, aby ústavný súd vyslovil, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým tento súd zamietol jeho návrh vo veci ochrany pred nezákonným zásahom ministerstva, došlo k porušeniu ním označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa ústavný súd zameril na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. V tejto súvislosti vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v ktorej zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (svojvoľné), a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade

alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Zo sťažnosti vyplýva, že proti namietanému rozsudku najvyššieho súdu formuluje sťažovateľ dve zásadné námietky. Podstatou prvej námietky sťažovateľa je tvrdenie, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu boli *„porušené sťažovateľom v petite namietané základné ľudské práva najmä tým, že porušovateľ svojvoľne procesne zamietol žalobu contra legem, bez rozhodnutia in meritum“*, a to tým, že *«absolútne formalisticky a svojvoľne aplikoval a interpretoval prísl. reštriktívny pojem „zásah“, čím negoval zmysel a účel ustanovenia § 250v ods. 1 OSP a tým vylúčil svoju právomoc...»*; (ďalej aj *«námietka reštriktívneho výkladu pojmu „nezákonný zásah“»*).

Podstatou druhej námietky sťažovateľa je, že k porušeniu jeho v petite označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu došlo tým, že *„porušovateľ nerešpektoval novšiu judikatúru ÚS SR a ESLP k aplikácii § 109 od. 1 písm. b) OSP a nepostupoval v zmysle uvedeného ustanovenia, čím sťažovateľovi odňal možnosť riadne konať pred ÚS SR ako vedľajšiemu účastníkovi konania pri postupe podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP, teda znemožnil mu postaviť sa pred zákonných sudcov (plénum ÚS SR) výsostne oprávnených rozhodovať o (ne)súlade právnych noriem namietaných v napadnutom konaní pred porušovateľom“*, keďže najvyšší súd *„presvedčivo nevyargumentoval, ale stroho konštatuje ústavnosť namietaných právnych noriem mimo svojich kompetencií (právomoci), teda contra legem“*; [ďalej aj *„námietka nesprávnej aplikácie § 109 ods. 1 písm. b) OSP“*].

1. K námietke reštriktívneho výkladu pojmu „nezákonný zásah“

V súvislosti s námietkou reštriktívneho výkladu pojmu „nezákonný zásah“ ústavný súd poukazuje na nasledovnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu: *«Účelom konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy je poskytnutie súdnej ochrany fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá tvrdí, že bola ukrátená*

na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný. Súdne konanie sa stáva zárukou, že súd vyslovením povinnosti odporcu nepokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom, vytvorí reálny predpoklad na eliminovanie nezákonného stavu, ktorý vznikol protiprávnym konaním, prípadne aj nekonaním orgánu verejnej správy.

S ohľadom na obsah podaného návrhu a vyjadrenia odporcu súd ďalej posudzoval, či vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, resp. realizáciu jeho ustanovení možno považovať za nezákonný zásah orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím a ani nemá charakter opatrenia zameraného priamo proti navrhovateľovi (vzťahuje sa na všetky osoby vykonávajúce trest odňatia slobody) a dospel k záveru, že vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu a jeho následná aplikácia nespĺňa pojmové znaky nezákonného zásahu, ktorým by bol navrhovateľ ukrátený na svojich právach. O nezákonnom zásahu orgánu verejnej správy možno hovoriť v prípade, ak ide o postup, ktorý nie je založený na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočíva vo faktickej činnosti proti dotknutej osobe a realizuje sa v rozpore s požiadavkami zákonnosti, čo v prejednávanej veci nebolo splnené. Odporca vydal na základe zákonného splnomocnenia všeobecne záväzný právny predpis, ktorý neodporuje zákonu ani ústave a ten sa aplikuje pri výkone trestu odňatia slobody. Je legitímne, že prináša pre odsúdených určité obmedzenia (napr. konkrétne namietanú povinnosť odsúdených holiť sa a strihať, či diferencovanú možnosť povolenia vysokoškolského štúdia v rámci výkonu trestu odňatia slobody), ktoré sú opodstatnené a primerané a rovnako osobitná úprava výkonu trestu žien s prihliadnutím na ich fyziologické a psychické osobitosti neodporuje všeobecnej zásade „rovnakého zaobchádzania“ (takýto rozdielny prístup sa vyskytuje napr. aj v Zákonníku práce (ženy nesmú byť zamestnávané prácami, ktoré sú pre ne fyzicky neprimerané).»

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd konštatoval, že sťažovateľ podal svoj návrh (žalobu) v zmysle § 250v ods. 1 OSP, podľa ktorého fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa

pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 4 OSP súd o takom návrhu (o návrhu podľa § 250v ods. 1 OSP, pozn.) rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

V rámci konania o návrhu (žalobe) podľa § 250v OSP je úlohou príslušného všeobecného súdu preskúmať, či navrhovateľom (žalobcom) konkrétne označeným postupom, príp. iným zásahom orgánu verejnej správy (v danom prípade ministerstva) došlo k nezákonnému zásahu do práv a chránených záujmov fyzickej alebo právnickej osoby, t. j. navrhovateľa (žalobcu), resp., že tento bol ukrátený na svojich právach a chránených záujmoch.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá tvorí súčasť právneho poriadku Slovenskej republiky alebo tvorí súčasť takých medzinárodných zmlúv, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, t. j. k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. II. ÚS 249/04, IV. ÚS 23/05, I. ÚS 236/06, III. ÚS 363/06).

Zo sťažnosti vyplýva nespokojnosť sťažovateľa s výkladom pojmu „nezákonný zásah“ podaným v odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu. Ústavný súd v tejto

súvislosti zdôrazňuje, že táto skutočnosť sama osebe nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 ústavy) a na toto porušenie nadväzujúcich základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru, resp. dodatkového protokolu označených sťažovateľom v petite jeho sťažnosti. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa výkladu pojmu „nezákonný zásah“ nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. S prihliadnutím na citovanú časť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd konštatuje, že výklad pojmu „nezákonný zásah“ v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu možno považovať za ústavne konformný a zodpovedajúci doterajšej judikatúre všeobecných súdov.

Za uvedených okolností možno považovať relevantnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa za ústavne akceptovateľnú, t. j. nemožno z nej vyvodiť také pochybenia, ktoré by signalizovali zásah do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na toto základné právo nadväzujúcich iných základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru, resp. dodatkového protokolu označených sťažovateľom v petite sťažnosti. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v časti týkajúcej sa prvej námietky sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. K námietke nesprávnej aplikácie § 109 ods. 1 písm. b) OSP

V súvislosti s druhou námietkou sťažovateľa najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku predovšetkým uviedol:

„V danom prípade sa navrhovateľ domáha ochrany pred tvrdým zásahom odporcu, ktorý má spočívať v aplikácii ustanovení § 5 ods. 2, § 44 ods. 3 a § 75 ods. 1, 2, 3

jeho vyhlášky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody (vydanej v zmysle § 102 ods. 1 a 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody). Najvyšší súd predovšetkým skúmal opodstatnenosť návrhu navrhovateľa na prerušenie konania a postúpenie návrhu ústavnému súdu na zaujatie stanoviska podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP. Najvyšší súd by mal takúto povinnosť iba v prípade, ak by sám dospel k záveru, že namietané ustanovenia predmetnej vyhlášky sú v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. K takejto situácii však nedošlo, pretože najvyšší súd sa stotožňuje s názorom odporcu, že u osôb, ktoré vykonávajú trest odňatia slobody je legitímne, ak sú ich niektoré práva a slobody dočasne obmedzené, preto návrhu na prerušenie konania nevyhoveli.

Predmetný všeobecne záväzný predpis vydal odporca na základe zákonného zmocnenia na ustanovenie podrobností o prijímaní, umiestňovaní, premiestňovaní, podmienčnom prepustení a prepustení odsúdených, vnútornej diferenciacii, zaobchádzaní s odsúdenými, zabezpečovaní práv odsúdených, zaradovaní odsúdených do práce, zabezpečení poriadku a bezpečnosti v ústavoch, disciplinárnych odmenách, disciplinárnych trestoch, rozsahu disciplinárnej právomoci, zhabaní vecí a disciplinárnom konaní, účasti orgánov a organizácií na výkone trestu, výkone trestu pri niektorých kategóriách odsúdených a o špecializovanom výkone trestu, podmienkach a výkone ochranného liečenia nariadeného súdom počas výkonu trestu, nakladaní s peňažnými prostriedkami odsúdeného, nosení preukazu odsúdeného, použitií vreckového a úložného a zrážkach a rozdeľovaní dôchodkov odsúdených. Vyhláška teda bola vydaná v súlade s čl. 123 Ústavy SR, podľa ktorého ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“

Sťažovateľ založil svoj návrh na preskúmanie nezákonného zásahu orgánu verejnej správy (ministerstva) na všeobecnom tvrdení o nesúlade poriadku výkonu trestu s ústavou, resp. kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, pričom požadoval od najvyššieho súdu, aby tento v súlade s § 109 ods. 1 písm. b) OSP prerušil konanie a postúpil vec ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy prvej vety ak sa súd domnieva, že iný všeobecný záväzný predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1.

Podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP súd konanie preruší, ak rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť. Rovnako postupuje, ak tu pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Sťažovateľ namietal, že najvyšší súd na jeho návrh neprerušil konanie a nepredložil ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade sťažovateľom označených ustanovení poriadku výkonu trestu s príslušnými ustanoveniami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. I. ÚS 216/2010) uvádza, že z čl. 144 ods. 2 ústavy v spojení s § 109 ods. 1 písm. b) OSP takáto povinnosť pre všeobecné súdy nevyplýva. Z § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde vyplýva, že subjektom procesne spôsobilým podať návrh na začatie konania pred ústavným súdom je súd v súvislosti s jeho rozhodovacou činnosťou, a nie účastník konania (I. ÚS 53/2010). V konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 259/09 ústavný súd uviedol, že „Samotná sťažovateľmi namietaná skutočnosť, že... súd neaplikoval v konaní postup podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP, nie je odopretím prístupu sťažovateľa k súdu. Ústavný súd konštatuje, že prerušiť konanie podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) druhej vety OSP možno len vtedy, ak konajúci súd dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. K tomuto záveru musí však dospieť súd, a nie účastník konania. Je teda plne na posúdení všeobecného súdu, nakoľko tento postup aplikuje (m. m. IV. ÚS 84/08).“.

Postup najvyššieho súdu podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP bol vo veci sťažovateľa viazaný na výsledok procesu tvorenia jeho názoru na prejednávajúcu vec, ako aj na právnu

úpravu, ktorej aplikácia prichádza v danom prípade do úvahy. Z citovanej časti napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd nedospel k názoru o tom, že sťažovateľom označené ustanovenia poriadku výkonu trestu sú v rozpore s ústavou. Za týchto okolností nemal povinnosť prerušiť konanie a postúpiť návrh na zaujatie stanoviska ústavnému súdu podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP, a to bez ohľadu na skutočnosť, že pochybnosti o ústavnosti označených ustanovení poriadku výkonu väzby mal sťažovateľ.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že aj vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľa najvyšší súd postupoval ústavne konformným spôsobom, a preto svojím postupom ani napadnutým rozsudkom nemohol porušiť sťažovateľom označené základné práva podľa ústavy ani práva podľa dohovoru a dodatkového protokolu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd aj v tejto časti odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. januára 2012